

АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ

*Н. Г. Ведмідь, студент, Т.В. Опара, асистент кафедри управління
Сумський державний університет, м. Суми*

Сучасний стан навколишнього середовища потребує нових ефективних інструментів управління виробничими та економічними процесами, які б узгоджували комерційні та природоохоронні цілі підприємства. Таким інструментом можуть бути екологічні інновації, з одного боку, спрямовані на зменшення негативного впливу виробничої діяльності на довкілля, а, з іншого – на зростання конкурентоспроможності підприємства. В Україні інноваційний шлях розвитку вважають пріоритетним. Проте інноваційна діяльність спрямована головним чином на досягнення економічної ефективності. Сучасна екологічна криза диктує необхідність здійснення інноваційного розвитку на основі розробки, виробництва та просування на ринку екологічних інновацій. Тому дана тема є актуальною нині.

Метою даної роботи є дослідження міжнародного досвіду управління екологічними інвестиціями.

Екологічні інновації розглядаються науковцями як зміни в соціально-економічному розвитку господарської системи, які поряд з позитивним соціально-економічним ефектом поліпшують стан навколишнього природного середовища або зменшують негативний вплив на нього [3].

До екологічних інновацій можна віднести такі процеси [1]:

- розроблення, створення і впровадження нових технологічних процесів і циклів розроблення добування ресурсів, їхнього перероблення, використання відходів і відтворення цих ресурсів;
- розроблення й використання ресурсозберігаючої техніки, впровадження маловідходних і безвідходних технологій;
- освоєння нових територій, а також розширення тих, що діють, з урахуванням екологічної безпеки населення і виробництва;
- розроблення і випуск нових екологічно чистих продуктів і створення потужностей для їх виробництва, розроблення варіантів використання нових і поновлюваних джерел енергії;
- формування нового мислення у розробників інновацій з точки зору необхідності їх екологізації шляхом впровадження обов'язкової екологічної освіти та ін.

Україна є однією із найбільш забруднених та екологічно проблемних країн в пострадянському суспільстві – рівень навантаження на природне середовище в 4-5 разів перевищує аналогічні показники в інших країнах. За ступенем забруднення та деградації довкілля Україна посідає одне із перших місць – при питомій вазі території в 2,7 %, викиди шкідливих речовин до атмосфери досягають – 18% [2].

Для збалансованого розвитку суспільства необхідним є впровадження системи екологічного менеджменту, екологічного маркетингу, екотехнологій, що дозволяють забезпечити взаємодію між економічним розвитком і захистом навколишнього середовища. Для формування ефективної системи інноваційних заходів в Україні варто проаналізувати досвід зарубіжних країн, які вже реалізували комплекси подібних заходів.

У Великобританії в 2009 році оприлюднений план переходу до низьковуглецевої економіки, що передбачає, що до 2020 року Британія повинна отримувати 40% всієї електроенергії з низьковуглецевих джерел. Досягти цієї мети планується, зокрема, за рахунок розширення використання теплоізоляції будинків і установки електрорічильників нового покоління.

На розвиток нових джерел енергії та виконання зобов'язань по зниженню шкідливих викидів в атмосферу уряд Великобританії в найближче десятиліття має намір витратити близько 200 млн. фунтів стерлінгів. Рівень шкідливих викидів в Великобританії знижений на 22% у порівнянні з 1990 роком.

У світі склалася стійка репутація Німеччини як одного з лідерів на світовому ринку зелених технологій. 23% всіх патентованих в світі технологій у сфері екології та понад 30% у сфері сонячної та вітроенергетики припадає на німецькі компанії. На німецьких підприємствах, що працюють у зеленому секторі - сферах, так чи інакше пов'язаних із захистом навколишнього середовища та клімату (енергетика, транспорт, переробка та утилізація сміття та ін.) працюють близько 2 млн. чоловік або 4,5% усього економічно активного населення. У даний час Німеччина посідає перше місце в світі за обсягами торгівлі екологічно безпечною продукцією (експортує на суму понад 60 млрд. євро щорічно). Частка ФРН у загальному обсязі світової торгівлі відповідною продукцією становить 16%. При цьому на частку Німеччини припадає 2/3 світового ринку автоматизованих систем сортування сміття, 90% - ринку біогазових установок [5].

У Італії зеленій економіці приділяється пильна увага. З кожним роком зростає частка даного сектора в структурі ВВП. 14 листопада 2011 в м. Мілані представлена доповідь «Зелена Італія 2011», підготовлена союзом торгових, промислових, сільськогосподарських і ремісничих палат. Що стосується секторів, в яких використовуються зелені технології, то це, перш за все, обробна промисловість (27,7%) та сфера послуг (22,1%). Майже 42 % зелених компаній працює у сфері комунальних послуг (енергія, газ, вода), 25,7% - у сфері будівництва [5].

Унікальним в області екологічних інновацій є досвід Швеції. Країна - світовий лідер з використання екологічних технологій та місцевих видів палива. У Швеції утилізується в цілому 96% побутових відходів, що є одним з найвищих показників у світі. Домовласникам пропонуються податкові пільги при переході на відновлювані джерела енергії. Зменшуються податки і

для автовласників, що використовують для своїх автомобілів екологічно чисті види палива [5].

Зелена промисловість Японії є світовим лідером з виробництва екологічної продукції та обладнання. Крім того, Японія є одним зі світових лідерів в області вторинного використання та переробки твердих побутових відходів. У відповідності з цією концепцією глибокої переробки до 2011 року були піддані 50% всіх відходів.

Канада є найбільшим світовим виробником гідроенергії, експортуючим при цьому близько 60% виробленої електрики. Найбільш швидкозростаючим сектором альтернативної енергетики в Канаді є вітроенергетика. У 2008 році Канада переступила рубіж у виробництві 2 ГВт вітряної енергії (близько 1% від всієї споживаної в країні електроенергії) [5].

Нідерланди являють собою приклад реального успішного екологічного планування з усіма елементами, необхідними для промислово розвинутої країни. Дана діяльність базується на основі національного плану політики в галузі охорони навколишнього середовища. План прийнятий в 1989 році як відповідь на виявлені факти забруднення повітря, води і ґрунтів і регулярно переглядається з урахуванням досягнутих результатів, отриманого досвіду, нових цілей і т.п. До 2010 року близько 70% цілей Плану досягнути.

Цікавим є інвестиційний проект Масдар Сіті в ОАЕ, який створювався як екологічне місто з «нульовим викидом парникових газів», що демонструє новітні технології в будівництві й життєзабезпеченні. Всі потреби міста задовольняються за рахунок геотермальної енергії, енергії сонця і в процесі отримання енергії від переробки сміття [4].

Проведене дослідження показало, що в зарубіжних країнах накопичений значний досвід державного управління і фінансування інноваційних й процесів в екологічній сфері. Згодом, за правильної організації системи бюджетні витрати компенсуються податковими надходженнями, підвищенням соціальної стабільності. Україні необхідно долучитися до розробки сучасних концепцій та відносин суспільства і навколишнього середовища, сформулювати комплексні державні, регіональні, муніципальні інноваційно-інвестиційні екологічні програми, що дасть змогу підвищити рівень життя населення і забезпечити високу якість навколишнього середовища.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Андреева Н.Н. Экологические инновации и инвестиции: сущность, системология, специфика взаимодействия и управления / Н.Н. Андреева, Е.Н. Мартынюк // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 2. – Т. 2. – С. 207.
2. Галушкіна, Т.П. Теоретико-методологічні засади природо-ресурсного менеджменту в Україні / Т.П. Галушкіна, А.Й. Жемба // Вісник національного університету водного господарства та природокористування: зб. наук. праць. – Рівне, 2010. – Ч. 2, № 4 (44). – С. 24-34.
3. Онищенко В.О., Пазинич В.І. Методичні підходи до оцінки інноваційного змісту інвестиційних проєктів розвитку суб'єктів господарювання // Фінанси України, 2006, №7, С.30-37.

4. Рогоцкая С. Об устойчивом развитии и эко-инновациях: новые возможности [Электронный ресурс] - Режим доступа — <http://www.newsland.ru/news/detail/id/678725/>

5. Министерство природных ресурсов и охраны окружающей среды Удмуртской республики. Об опыте зарубежных стран в сфере разработки и реализации стратегий создания зеленой экономики [Электронный документ] — Режим доступа — http://www.minpriroda.by/dfiles/000636_78068_zarub_opyt.rtf

Екологічний менеджмент у загальній системі управління : збірник тез доповідей Тринадцятої щорічної всеукраїнської наукової конференції, м. Суми, 17-18 квітня 2013 р. / Відп. за вип. О.М. Теліженко. — Суми : СумДУ, 2013. — С. 29-32.